

АКВАТИЧНІ ОБРАЗИ В ХУДОЖНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТІЛЕСНОСТІ В ПРОЗІ АНГЛІЙСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ (на матеріалі художньої прози В. Вулф)

У статті розглядається специфіка образної концептуалізації ТІЛА ЛЮДИНИ/HUMAN BODY крізь призму акватичних образів у контексті художнього тексту епохи англійського модернізму. Матеріал художньої прози В. Вулф, до аналізу якого застосовано методику реконструкції концептуальних метафор у тексті, надає можливість виявити специфіку уявлень про тілесність, відображених у художній семантиці зазначеного періоду.

Ключові слова: тілесність, концептуальна метафора, образна концептуалізація, художній текст.

В статье рассматривается специфика образной концептуализации ТЕЛА ЧЕЛОВЕКА/HUMAN BODY сквозь призму акватического образов в контексте художественного текста эпохи английского модернизма. Материал художественной прозы В. Вулф, для анализа которого применена методика реконструкции концептуальных метафор в тексте, предоставил возможность выявления специфики представлений о телесности, отображенных в художественной семантике указанного периода.

Ключевые слова: телесность, концептуальная метафора, образная концептуализация, художественный текст.

The article focuses on the imagery conceptualization of HUMAN BODY through the prism of aquatic images in the context of English literary texts of the modernist period. The material of the literary prose of V. Woolf, analyzed by means of the method of reconstruction of conceptual metaphors in the text, provided grounds for the research of the specific features of the literary corporality characteristic of the period.

Key words: corporality, conceptual metaphor, imagery conceptualization, literary text.

Феномен тілесності, як об'єкт дослідження, привертав увагу великої кількості науковців, які працюють у різних сферах науки [3; 5; 8; 10; 12; 13], оскільки людське тіло у його різноманітних виявах здавна перебуває у фокусі уваги анатомії, психології, соціології, культурології, мистецтвознавства, філософії тощо. Не обминули його своєю увагою і філологи – як літературознавці, так і лінгвісти [4; 7; 14; 15; 17; 18 та ін.].

Враховуючи різноаспектний характер людського тіла, ракурси його вивчення не вичерпуються проблематикою його будови та функціонування, але включають питання взаємодії з собі подібними, осмислення буття людини як homo corporalis, її місця в соціумі і т. п.

Очевидне акцентування різних аспектів тіла та тілесності у виконуваних дослідженнях призвело до розрізнення видів тіла, починаючи з біологічного,

фізіологічного і закінчуючи феноменологічним, соціальним, культурним та іншими видами.

Зважаючи на багатоаспектний характер категорії тілесності та міждисциплінарний підхід до її вивчення, і саме розуміння тіла є неоднозначним, у зв'язку із чим *тіло* отримує низку визначень, кожне з яких виводить на поверхню його окремі риси.

Так, будучи невід'ємною частиною багатовимірного простору, людське тіло отримує різні рівні буття, на кожному з яких у відповідності до певних законів – природи, суспільства, культури, – будучи пов'язаним із іншими складовими відповідної системи, – природними факторами, соціальними інституціями, культурними нормами, – людське тіло постійно модифікується і постає не як однозначна сутність, а у трьох базових іпостасях, до яких належать *біологічне тіло*, *соціальне тіло* та *культурне тіло* [2, с. 237].

У той час як біологічне тіло є цілісною структурою, що складається з тулуба, частин тіла, кінцівок та систем внутрішніх органів, які функціонують та розвиваються за законами живих організмів, соціальне тіло є результатом взаємодії з суспільним оточенням. Культурне ж тіло є продуктом відповідної культури, квінтесенцією процесу переходу від чисто тілесних передумов існування до власне уособленого буття тіла.

У зв'язку з цим *тілесність* як термін пост-модернізму, що асоціюється з тілесним буттям людини, розуміється як діалектична єдність тілесного та духовного, інтегруюча ознака екзистенційного досвіду людини, що поєднує комплекс природних, індивідуальних та культурних рис тіла людини, як поле взаємодії внутрішніх та зовнішніх життєвих просторів людської істоти, або як тіло, яке набуло різноманітних «мов» у результаті соціалізації [9, с. 113]. Іншими словами, тілесність – це соціокультурне явище, що розуміється як сукупність тілесних проявів, які зазнали трансформацій в результаті впливу соціокультурних факторів, мають соціокультурне значення та виконують певні соціокультурні функції.

Зважаючи на антропоцентричну спрямованість світосприйняття, значущість людського тіла є очевидною не лише як компоненту повсякденної, але і художньої картини світу, оскільки будь-який художній текст передбачає певну кореляцію людини (людського тіла) та його оточення. Саме тому охудожнене тіло (художня тілесність) виступає цікавим об'єктом аналізу як тло вивчення концепту ТІЛО ЛЮДИНИ/HUMAN BODY в найрізноманітніших його аспектах.

Оскільки, як демонструє аналітичний огляд літератури, особливо високим ступенем значущості тема тіла відрізняється у творах модерністів [див. 1; 4; 6; 11; 16], матеріалом дослідження слугує корпус художніх текстів представниці англійського модернізму в літературі Вірджинії Вулф, серед яких романи «Mrs. Dalloway», «Orlando», «The Waves» [23-25].

Об'єктом дослідження в цій статті виступає специфіка ТІЛА ЛЮДИНИ як компоненту образного простору художнього тексту. Дослідження проблеми відображення ТІЛА ЛЮДИНИ в суспільстві в контексті художнього тексту розпочато в статті [20]. В ході попередніх досліджень тілесності в художній прозі періоду модернізму було помічено, що ТІЛО ЛЮДИНИ в творах В. Вулф досить часто набуває переосмислення саме крізь призму акватичних образів, які виступають метафоричним корелятами ТІЛА ЛЮДИНИ, на яких ми і сфокусуємо основну увагу в цій роботі.

Метою статті є осмислення лінгвістичних аспектів тілесності в англійській модерністській художній прозі крізь призму акватичних образів.

У дослідженні застосовано метод семантико-когнітивного аналізу, що передбачає реконструювання концептуальних метафор у тексті. Методологічною базою дослідження є теорія концептуальних метафор Дж. Лакоффа та М. Джонсона [22],

концептуальної інтеграції М. Тернера і Ж. Фоконньє [19], а також запропонований З. Кьовечешом підхід до розмежування основних когнітивних механізмів поетичного переосмислення базових концептуальних метафор [21, с. 47-53].

Отримані результати виявили особливості концептуалізації ТІЛА ЛЮДИНИ/HUMAN BODY крізь призму акватичних (водних) образів, що продемонструвало специфіку самовідчуття людини та визначення її місця у світі та соціумі, відображеного в образному просторі художньої прози В. Вулф.

Так, ТІЛО ЛЮДИНИ/HUMAN BODY зазнає ряду модусів образної концептуалізації у контексті художнього тексту, які вимальовують специфіку впливу суспільства на людину через тілесне сприйняття.

Акватичні образи слугують як призма осмислення художньої тілесності в двох основних іпостасях – як метафоричні кореляти ТІЛА ЛЮДИНИ, або в референтному їх втіленні, за рахунок чого авторка акцентує певні стани людини.

Розглянемо більш детально напрямки образної концептуалізації ТІЛА ЛЮДИНИ крізь призму акватичних образів, серед яких знаходимо образи КОРАБЛЯ/SHIP, МОРСЬКОЇ ХВИЛІ/WAVE, ПІНИ/FOAM, ВОДРОСТІ/WEED, РИБИ/FISH, РУСАЛКИ/MERMAID.

Так, авторка активує концептуальну метафору ТІЛО ЛЮДИНИ Є КОРАБЕЛЬ/HUMAN BODY IS A SHIP в наступному фрагменті тексту роману «Хвилі»: *'I can think of my Armadas sailing on the high waves. I am relieved of hard contacts and collisions. I sail on alone under the white cliffs. Oh, but I sink, I fall! That is the corner of the cupboard; that is the nursery looking-glass. But they stretch, they elongate. I sink down on the black plumes of sleep; its thick wings are pressed to my eyes. ... Oh, to awake from dreaming! Look, there is the chest of drawers. Let me pull myself out of these waters. But they heap themselves on me; they sweep me between their great shoulders; I am turned; I am tumbled; I am stretched, among these long lights, these long waves, these endless paths, with people pursuing, pursuing.'* [24, с. 28].

Як бачимо, основу вказаного напрямку образного переосмислення складає метафоричне співвіднесення ТІЛА ЛЮДИНИ з КОРАБЛЕМ, навіть їх групою – Армадою (*my Armadas sailing on the high waves*). Цей КОРАБЕЛЬ пливе неподалік від білих скель (*I sail on alone under the white cliffs*), починає тонути (*I sink down*), намагається виплисти (*let me pull myself out of these waters*), але хвилі поглинають його (*I am stretched, among ... these long waves*). Розуміючи під цим образом ТІЛО ЛЮДИНИ, В. Вулф акцентує стан людської душі, який є далеким від комфорту та задоволення. Вона таким чином зображує людину, позбавлену спокою, яка не справляється з проблемами, конфліктними ситуаціями, що мають місце в соціумі, втіленого крізь призму образів МОРЯ та ХВИЛІ, які здатні навіть погубити

людину, що зображується за допомогою гібелі ТІЛА-КОРАБЛЯ. А образ Армади, напевне, актуалізує «войовничість» настрою людини, якого вона повинна демонструвати, знаходячись у суспільстві.

Той самий образ для переосмислення В. Вулф застосовує неодноразово в тексті роману «Хвилі» для актуалізації аналогічної ознаки психологічного стану людини – душевного неспокою та нездатності знайти своє місце, наприклад: *Now the tide sinks. Now the trees come to earth; the brisk waves that slap my ribs rock more gently, and my heart rides at anchor, like a sailing-boat whose sails slide slowly down on to the white deck. The game is over. We must go to tea now.* [24, с. 46]. Очевидно, що ТІЛО ЛЮДИНИ, переосмислюючись крізь призму образу КОРАБЛЯ/SAILING BOAT (*like a sailing-boat whose sails slide slowly down on to the white deck*), зображується у вирі ХВИЛЬ, що розбиваються об його ДНИЩЕ, яке переосмислюється як РЕБРА/RIBS (*the brisk waves that slap my ribs rock more gently*), а СЕРЦЕ/HEART, яке, немов би, знаходячи спокій, змушує КОРАБЕЛЬ стати на ЯКІР/ANCHOR (*my heart rides at anchor*), що імплікує стан душевного заспокоєння людини після періоду неспокою (*The game is over. We must go to tea now*) за рахунок поєднання в образному просторі художнього тексту тілесних ознак та акватичних образів.

Більш явно відчуження людини, незнаходження нею місця у вирі життєвого руху, дискомфорт під впливом несприятливих суспільних факторів зображується авторкою через активацію концептуальної метафори ТІЛО ЛЮДИНИ Є КОРАБЕЛЬ/HUMAN BODY IS A SHIP в наступному фрагменті тексту роману: *Strangers keep on coming, people we shall never see again, people who brush us disagreeably with their familiarity, their indifference, and the sense of a world continuing without us. We cannot sink down, we cannot forget our faces. Even I who have no face, who make no difference when I come in (Susan and Jinny change bodies and faces), flutter unattached, without anchorage anywhere, unconsolidated, incapable of composing any blankness or continuity or wall against which these bodies move. It is because of Neville and his misery. The sharp breath of his misery scatters my being. Nothing can settle; nothing can subside.* [24, с. 122]. Світ, де ніщо не є встановленим та незмінним (*nothing can settle; nothing can subside*), який представляє собою хаос, і є площиною пересування людських тіл (*against which these bodies move*), які і самі ні до чого не прив'язані та не вкорінені як кораблі, що не стоять на якорі (*flutter unattached, without anchorage anywhere*).

Водна тематика супроводжує в якості метафоричних корелятивів ТІЛА ЛЮДИНИ процеси образного переосмислення і в наступному контексті: *I am not yet twenty-one. I am to be broken. I am to be derided all my life. I am to be cast up and down among these men and women, with their twitching faces, with their lying tongues, like a*

cork on a rough sea. Like a ribbon of weed I am flung far every time the door opens. I am the foam that sweeps and fills the uttermost rims of the rocks with whiteness; I am also a girl, here in this room. [24, с. 107]. Як очевидно з наведеного фрагменту тексту, образ БУРХЛИВОГО МОРЯ/ROUGH SEA створює відповідне бачення суспільства (СОЦІУМ Є БУРХЛИВЕ МОРЕ/SOCIETY IS A ROUGH SEA) з його нервовими обличчями (*with their twitching faces*), брехливими язиками (*with their lying tongues*), у вирі якого ТІЛО ЛЮДИНИ підкидає догори та долу (*I am to be cast up and down among these men and women*), що демонструє дискомфортне самопочуття людини в соціумі. Саме ж ТІЛО переосмислюється крізь призму об'єктів, які мають легку вагу – ПРОБКИ/CORK, яку, підхвativши, кидають з боку в бік морські хвилі, об'єктів, що нестабільні та розхитуються – ЛИСТЯ ВОДОРОСТІ / RIBBON OF WEED, довгі стеблини яких коливаються слід за рухом морських хвиль, та об'єктів з нечітко визначеною консистенцією – ПІНИ/FOAM, утвореної від розбиття хвиль о скелі, за рахунок активації концептуальних метафор ТІЛО ЛЮДИНИ Є ПРОБКА В БУРХЛИВОМУ МОРІ/HUMAN BODY IS A CORK ON A ROUGH SEA, ТІЛО ЛЮДИНИ Є ЛИСТЯ ВОДОРОСТІ/HUMAN BODY IS A RIBBON OF WEED та ТІЛО ЛЮДИНИ Є ПІНА/HUMAN BODY IS A FOAM.

Застосовані для переосмислення ТІЛА притаманні для водного простору образи підкреслюють безвольність людини, нездатність протистояти впливу суспільства та самостійно визначатись з напрямом свого руху, як і запропоновані для їх образного зображення об'єкти, будучи надмірно легкими та незначними, піддаються волі морських хвиль, які підкидають їх у різні боки і не забезпечують їм ані краплі стабільності та зафіксованості в просторі.

Деякі з метафоричних корелятивів (ТІЛО ЛЮДИНИ Є ПІНА/HUMAN BODY IS A FOAM) повторюються в творах В. Вулф неодноразово, наприклад: *But there is no single scent, no single body for me to follow. And I have no face. I am like the foam that races over the beach or the moonlight that falls arrowlike here on a tin can, here on a spike of the mailed sea holly, or a bone or a half-eaten boat. I am whirled down caverns, ...* [24, с. 130]. В цьому фрагменті ТІЛО, як ПІНУ, жбурляє і викидає на узбережжя. Некерованість напрямку та стрімкості, з якою ТІЛО несуть хвилі (*I am whirled down*), які імплікують невизначеність та незнаходження місця в соціумі людиною, підкріплюється експліцитною вказівкою на її безликість та невпевненість (*no single body for me to follow... and I have no face*).

Аналогічні ознаки – «безликість» та «безвольність» людини крізь образне переосмислення ТІЛА ЛЮДИНИ, напрямок якого узагальнюється концептуальною метафорою ТІЛО ЛЮДИНИ Є РИБИНА, УПІЙМАНА НА ГАЧОК/HUMAN BODY IS A FISH GRAPPLED BY HOOKS CAST ON IT, акцентуються в наступному фрагменті

тексту: *'The old shivers run through me, hatred and terror, as I feel myself grappled to one spot by these hooks they cast on us; these greetings, recognitions, pluckings of the finger and searchings of the eyes. Yet they have only to speak, and their first words, with the remembered tone and the perpetual deviation from what one expects, and their hands moving and making a thousand past days rise again in the darkness, shake my purpose.'* [24, с. 232]. Як, бачимо, саме процес соціалізації провокує подібне самовідчуття людини, оскільки в якості згаданих «гачків» (*hooks they cast on us*) виступають саме необхідні для суспільної інтеракції «привітання» (*these greetings*), «впізнання» (*recognitions, pluckings of the finger and searchings of the eyes*). Сама ж людина через її тілесні відчуття зображується такою, що не може опиратись встановленим суспільним нормам, чому сприяє застосований для її художньої презентації образ РИБИНИ НА ГАЧКУ (*feel myself grappled to one spot by these hooks*), пійманої до мережі соціальних порядків та умовностей і не здатної обирати власну форму поведінки та буття в цілому.

Той факт, що представник сучасного В. Вулф суспільства зображується таким, що часто пливе за течією, або, немов безвольна істота, бовтається у ХВИЛЯХ МОРЯ (СОЦІУМІ), не опираючись йому, знаходить реалізацію крізь призму образу РУСАЛКИ, що активує концептуальну метафору ТІЛО ЛЮДИНИ Є ТІЛО РУСАЛКИ/HUMAN BODY IS A MERMAID'S BODY. Проілюструємо це фрагментом тексту роману «Місіс Деллоуей»: *'And now Clarissa escorted her Prime Minister down the room, prancing, sparkling, with the stateliness of her grey hair. She wore ear-rings, and a silver-green mermaid's dress. Lolloping on the waves and braiding her tresses she seemed, having that gift still; to be; to exist; to sum it all up in the moment as she passed; turned, caught her scarf in some other woman's dress, unhitched it, laughed, all with the most perfect ease and air of a creature floating in its element. But age had brushed her; even as a mermaid might behold in her glass the setting sun on some very clear evening over the waves'*. [23, с. 126]. Не лише зовнішня схожість (*silver-green mermaid's dress, braiding her tresses*), але й стан коливання на морських хвилях (*lolloping on the waves*) виступає тут основою образної концептуалізації в зазначеному напрямку.

Як бачимо з наведених вище модусів образного переосмислення, образ МОРЯ/SEA та ХВИЛІ/WAVE слугує на позначення в художній семантиці СУСПІЛЬСТВА/SOCIETY, але іноді і саме ТІЛО переосмислюється крізь призму образу ХВИЛІ/WAVE, наприклад: *'Sunk for a long time in profound thoughts as to the value of obscurity, and the delight of having no name, but being like a wave which returns to the deep body of the sea; thinking how obscurity rids the mind of the irk of envy and spite; how it sets running in the veins the free waters of generosity and magnanimity; and allows giving and taking without thanks offered or praise given;*

which must have been the way of all great poets, he supposed (though his knowledge of Greek was not enough to bear him out), for, he thought, Shakespeare must have written like that...' [25, с. 77]. Тут спостерігаємо двояке метафоричне бачення ХВИЛІ, яка виступає і корелятом самого ТІЛА (*being like a wave which returns to the deep body of the sea*), де актуалізується небажання або навіть нездатність людської істоти, яка здалася або обезсилена, безлика та безіменна (*the value of obscurity, and the delight of having no name*) протистояти соціуму, і одночасно – СУСПІЛЬСТВА, що зображується як ПУЧИНА МОРЯ (*body of the sea*), яка заряджає людську істоту своїм настроєм, пускаючи по її венам свої води (*it sets running in the veins the free waters of generosity and magnanimity*).

Така часта апеляція авторки до водних образів у художній інтерпретації ТІЛА ЛЮДИНИ, в більшості яких його поглинають морські хвилі, напевне, корелює з фактами її автобіографії, особливо зважаючи на суть настроїв людської істоти, які вона акцентує за їх допомогою – безвихідь, відчуження, безвольність, глибока депресія. Відома рядом серйозних нервових розладів, В. Вулф покінчила життя самогубством, втопившись у річці Оуз (Англія). Отже, не випадковий характер, напевне, носить прохання персонажу роману «Хвилі» поглинути його тіло, що ілюструє фрагмент тексту: *'Walking on the embankment, I prayed that I might thunder for ever on the verge of the world where there is no vegetation, but here and there a marble pillar. I threw my bunch into the spreading wave. I said, "Consume me, carry me to the furthest limit." The wave has broken; the bunch is withered. I seldom think of Percival now'* [24, с. 205].

Цікаво, що цим не вичерпується ряд водних образів, за допомогою яких ТІЛО ЛЮДИНИ інтерпретується в художніх текстах В. Вулф. Не менш часто саме ТІЛО набуває водянистої, рідкої консистенції та зображується крізь призму процесів у фізіологічних рідинах організму або зміні консистенції та щільності ТІЛА.

Рідкої консистенції ТІЛО ЛЮДИНИ набуває в цілому ряді контекстів. Це ілюструють такі фрагменти текстів: *'All is soft, and bending. Walls and cupboards whiten and bend their yellow squares on top of which a pale glass gleams. Out of me now my mind can pour'* [24, с. 28]; *'The torments, the divisions of your lives have been solved for me night after night, sometimes only by the touch of a finger under the table-cloth as we sat dining – so fluid has my body become, forming even at the touch of a finger into one full drop, which fills itself, which quivers, which flashes, which falls in ecstasy'* [24, с. 221] та інші. Модус образної концептуалізації, який узагальнює концептуальна метафора ТІЛО ЛЮДИНИ Є КОНТЕЙНЕР ДЛЯ РІДИНИ/HUMAN BODY IS A WATER (LIQUID) CONTAINER, підкреслює нестабільний, мінливий психологічний стан людської істоти, її настроїв.

Водянистість, текучість ТІЛА спостерігаємо у фрагменті тексту, де активується концептуальна

метафора ТІЛО ЛЮДИНИ Є РІКА, ПОТІК/HUMAN BODY IS A RIVER, STREAM, порівняємо. *'They are very young. They are anxious to make a good impression. I feel a thousand capacities spring up in me. I am arch, gay, languid, melancholy by turns. I am rooted, but I flow. All gold, flowing that way, I say to this one, "Come." Rippling black, I say to that one, "No." One breaks off from his station under the glass cabinet. He approaches. He makes towards me. This is the most exciting moment I have ever known. I flutter. I ripple. I stream like a plant in the river, flowing this way, flowing that way, but rooted, so that he may come to me. "Come," I say, "come." Pale, with dark hair, the one who is coming is melancholy, romantic'* [24, с. 103]. Навіть будучи, здавалося б, вкоріненим, ТІЛО тече (*I am rooted, but I flow, I stream like a plant in the river, flowing this way, flowing that way, but rooted*), як і все навкруги (*All gold, flowing that way*), причому так само стрімко як потік або повноводна річка. Підкреслюючи швидкоплинність світу, В. Вулф акцентує і мінливість, нестабільність душевного стану людської істоти.

Мінливий та нестабільний психологічний стан людини авторка актуалізує і в серії інших фрагментів текстів її романів, де ТІЛО зображується таким, що змінює консистенцію на рідинну, що в образному просторі знаходить реалізацію через уподібнення зміні станів рідиною – з льоду та снігу на воду та з води на туман.

Так, наприклад, у наступному фрагменті ТІЛО набуває рідинної консистенції під впливом сексуального тяжіння: *'Our bodies, his hard, mine flowing, are pressed together within its body; it holds us together; and then lengthening out, in smooth, in sinuous folds, rolls us between it, on and on. Suddenly the music breaks. My blood runs on but my body stands still. The room reels past my eyes. It stops'* [24, с. 103].

В іншому фрагменті тексту роману «Хвилі» ТІЛО ЛЮДИНИ переосмислюється як шматок льоду (ТІЛО ЛЮДИНИ Є КРИГА/HUMAN BODY IS AN ICE FLOE), яке тане і перетворюється на потік води, порівняємо: *'There is some check in the flow of my being; a deep stream presses on some obstacle; it jerks; it tugs; some knot in the centre resists. Oh, this is pain, this is anguish! I faint, I fail. Now my body thaws; I am unsealed, I am incandescent. Now the stream pours in a deep tide fertilizing, opening the shut, forcing the tight-folded, flooding free. To whom shall I give all that now flows through me, from my warm, my porous body? I will gather my flowers and present them – Oh! to whom?'* [24, с. 57]. Тут ТІЛО, немов би, не має своєї структури, воно не лише розплавляється (*my body thaws*), але і стає пористим, пропускаючи рідину крізь себе (*now flows through me, from my warm, my porous body*), за рахунок чого акцентуються вразливість людини, її схильність зазнавати впливу суспільства та пропускати все через себе.

Це підтверджує і наступний напрямок переосмислення ТІЛА ЛЮДИНИ (ТІЛО ЛЮДИНИ

Є СНІГ/HUMAN BODY IS A SNOW), проілюстрований наступним фрагментом тексту: *'Now a full-grown man; now upright standing in sun or rain. I must drop heavy as a hatchet and cut the oak with my sheer weight, for if I deviate, glancing this way, or that way, I shall fall like snow and be wasted'* [24, с. 167]. З нього стає очевидним, що процес танення ТІЛА (СНІГУ) супроводжує відхилення від власно налаштованого напрямку життєвого руху (*if I deviate ... I shall fall like snow and be wasted*), а отже, таким чином авторка інтерпретує соціальний вплив на людину, який може завершитись марнуванням життя.

Факт відчуження людини від світу, відірваність від звичайного соціального устрою людини філософського непростого складу спостерігаємо в контекстах, де ТІЛО переосмислюється за допомогою образу ТУМАНУ, МРЯКИ/MIST, наприклад: *'Lily Briscoe knew all that. Sitting opposite him, could she not see, as in an X-ray photograph, the ribs and thigh bones of the young man's desire to impress himself, lying dark in the mist of his flesh – that thin mist which convention had laid over his burning desire to break into the conversation?'* [26, с. 66], де зазначений образ ТУМАНУ акцентує незрозумілість навіть власної сутності для людини. Цей образ поєднується з метафорою «танення» в наступному фрагменті: *'It was the heat wave presumably, operating upon a brain made sensitive by eons of evolution. Scientifically speaking, the flesh was melted off the world. His body was macerated until only the nerve fibres were left. It was spread like a veil upon a rock'* [23, с. 51], де ТІЛО не лише тане, але й розсипається в повітрі маленькими крапельками, втрачаючи свою щільність та цілісність (*body was macerated until only the nerve fibres were left*) та залишається розпростертим на скалі (*spread like a veil upon a rock*). За допомогою такого напрямку образної концептуалізації В. Вулф фокусує увагу на віддаленні людини (Септімус) від світу, людини, яка вичерпала свої фізичні та душевні сили на пошуки свого місця в світі, у результаті чого вирішує покінути з собою.

Але навіть після її смерті її присутність залишається на вулицях, у домах, де вона бувала, тощо, що авторка також реалізує в тексті роману «Місіс Деллоуей» за допомогою образу ТІЛА-ТУМАНУ, порівняємо: *'Did it matter then, she asked herself, walking towards Bond Street, did it matter that she must inevitably cease completely; all this must go on without her; did she resent it; or did it not become consoling to believe that death ended absolutely? but that somehow in the streets of London, on the ebb and flow of things, here, there, she survived, Peter survived, lived in each other, she being part, she was positive, of the trees at home; of the house there, ugly, rambling all to bits and pieces as it was; part of people she had never met; being laid out like a mist between the people she knew best, who lifted her on their branches as she had seen the trees lift the mist, but it spread ever so far, her life, herself'* [23, с. 7].

У цілому, проведене дослідження продемонструвало значущість акватичних образів, крізь призму яких відбувається образне переосмислення ТІЛА ЛЮДИНИ, що є специфічним для художніх творів В. Вулф як представниці англійського

модернізму, і за рахунок яких авторка акцентує такі характерні для тогочасної епохи риси психологічного стану людини як відчуження, страждання від соціальної обмеженості, депресивність, розчарування тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аствацатуров А. А. Эротическая утопия и симулякры сознания у Генри Миллера / А. А. Аствацатуров // Дискурсы телесности и эротизма в литературе и культуре. Эпоха модернизма / Сб. ст. под редакцией Д. Г. Иоффе. – М., 2008. – С. 142–165.
2. Быховская И. М. «Номо somatikos»: аксиология человеческого тела / И. М. Быховская. – М., 2000. – 208 с.
3. Гомілко О. Є. Феномен тілесності: автореф. дис. ... д. філос. наук: 09.00.04 / О. Є. Гомілко; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. – Київ, 2007. – 38 с.
4. Дискурсы телесности и эротизма в литературе и культуре. Эпоха модернизма. Антология / Ред. Д. Иоффе. – М.: Издательство: Ладомир, Серия: Русская потаенная литература, 2008. – 528 с.
5. Жаров Л. В. Двадцатилетний опыт изучения проблемы человеческой телесности (Актовая речь) / Л. В. Жаров. – Ростов н/Д: Изд-во Ростовского государственного медицинского университета, 2001. – 19 с.
6. Зульфигарова Ф. С. Своеобразие образа человека в творчестве Вирджинии Вулф / Ф. С. Зульфигарова // Вопросы филологических наук. – 2007. – № 3. – С. 47–50.
7. Козеренко А. Д. Фразеологические соматизмы и семиотическая концептуализация тела / А. Д. Козеренко, Г. Е. Крейдлин // Вопросы языкознания. – 2011. – № 6. – С. 54–66.
8. Медведева Н. С. Проблема соотношения телесности и социальности в человеке и обществе: дис. ... канд. филос. наук: 09.00.03 / Н. С. Медведева. – Луганск, 2005. – 283 с.
9. Некрасова Н. А. Тематический философский словарь / Н. А. Некрасова, С. И. Некрасов, О. Г. Садикова. – М., 2008. – 113 с.
10. Никитин В. Н. Психология телесного сознания / В. Н. Никитин. – М.: Алтейма, 1999. – 488 с.
11. Панченко В. Антропологія статевих взаємин у романі Д. Г. Лоренса «Коханець Леді Чатарлей» [Електронний ресурс] / В. Панченко // Studia methodologica: «Антропологія літератури: комунікація, мова, тілесність». Вип. 25. – Режим доступу: http://studiamethodologica.com.ua/?page_id=249.
12. Подорога В. А. Феноменология тела / В. А. Подорога. – М., 1995.
13. Полтавцева О. Н. Антропология музыкальной телесности: дис. ... канд. филос. наук: 09.00.04 / О. Н. Полтавцева. – Харьков, 2005. – 203 с.
14. Полтаробатько Е. Д. Категория телесности в акмеистическом дискурсе: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Е. Д. Полтаробатько. – М., 2009. – 189 с.
15. Сузнель, де А. Символіка людського тіла / А. де Сузнель. – К.: «Знання-Прес», 2003. – 566 с.
16. Татару Л. В. Представление концепта «Тело человека» в композиционно-нарративной структуре модернистского текста / Л. В. Татару // Вестник СПбУ. Серия 9. Филология, востоковедение, журналистика. – 2007. – Вып. 4 (Ч. II). – С. 68–77.
17. Штейнбук Ф. М. Антропологічність тілесності в текстових стратегіях сучасної літератури в контексті відношення до власного тіла / Ф. М. Штейнбук // Культура народов Причерноморья. – 2006. – № 92. – С. 86–90.
18. Body, Language and Mind. Vol.1: Embodiment / ed. by T. Ziemke, J. Zlatev, R. Frank. – Berlin, NY: Mouton de Gruyter, 2007. – 460 p.
19. Fauconnier G., Turner M. The Way We Think: Conceptual Blending And The Mind's Hidden Complexities. – NY: Basic Books, 2003. – 464 p.
20. Galutskikh I. Human Body in the Society: the View through the Prism of Literary Corporality (in print).
21. Kövecses Z. Metaphor: A Practical Introduction. – Oxford etc.: Oxford University Press, 2002.
22. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live by. – Chicago: University of Chicago Press, 1980.
23. Woolf V. Mrs. Dalloway. – Hertfordshire: Wordsworth Editions Ltd, 1996. – 176 p.
24. Woolf V. The Waves. – London: Wordsworth Editions, 2000. – 300 p.
25. Woolf V. Orlando. – London: Mariner Books, 2006. – 384 p.
26. Woolf V. To the Lighthouse. – Hertfordshire: Wordsworth Editions Ltd, 1994 – 176 p.

© Галуцьких І. А., 2013

Дата надходження статті до редколегії 14.04.2013 р.

ГАЛУЦЬКИХ Ірина Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри англійської філології Запорізького національного університету, м. Запоріжжя.

Коло наукових інтересів: лінгвістика тексту, когнітивна поетика та лінгвістика, семіотика, історична лінгвістика.